

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

VOLUME 14, NUMBER 22

JUNE 10, 1983

สถานการณ์อหิวาตกโรค	261
การสอบสวนอาหารเป็นพิษ- เชียงใหม่	262
การสำรวจหาจำนวนสุนัขที่มีเจ้าของฯ	271
รายงานโรคติดต่ออันตราย	- 272

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

สถานการณ์อหิวาตกโรค สัปดาห์ระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม - ๔ มิถุนายน ๒๕๒๖ ได้รับรายงานผู้ป่วย ๔๔ ราย ไม่มีตาย จาก ๔ จังหวัด เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม - ๔ มิถุนายน ๑๐ ราย วันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม ๑๔ ราย วันที่ ๑๕ - ๒๑ พฤษภาคม ๑๐ ราย วันที่ ๘ - ๑๔ พฤษภาคม ๒ ราย วันที่ ๑ - ๗ พฤษภาคม ๓ ราย และวันที่ ๒๐ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๑ ราย จังหวัดที่รายงานผู้ป่วยรายใหม่เข้ามาในสัปดาห์นี้ คือ.-

- กรุงเทพมหานคร ๖ ราย ที่เขตยานนาวา ๒ ราย เขตบางเขน เขตสัมพันธวงศ์ เขตพระโขนง และเขตภาษีเจริญ เขตละ ๑ ราย
- สมุทรปราการ ๗ ราย ที่อำเภอเมือง ๔ ราย อำเภอพระประแดง ๒ ราย และอำเภอบางพลี ๑ ราย
- สมุทรสงคราม ๑ ราย ที่อำเภอเมือง
- เชียงใหม่ ๔ ราย ที่อำเภอหางดง ๔ ราย และอำเภอเมือง ๑ ราย
- มหาสารคาม ๒ ราย ที่อำเภอเมือง และอำเภอกันทรวิชัย อำเภอละ ๑ ราย
- สตูล ๑๓ ราย ที่อำเภอเมือง ๘ ราย อำเภอละงู ๒ ราย และกิ่งอำเภอควนโดน ๑ ราย
- นครศรีธรรมราช ๓ ราย ที่อำเภอเมือง อำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอท่าศาลา อำเภอละ ๑ ราย
- นราธิวาส ๒ ราย ที่อำเภอเมือง และอำเภอแว้ง อำเภอละ ๑ ราย
- ยะลา ๑ ราย ที่อำเภอเบตง

รวมผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปีทั่วประเทศป่วย ๑๐๒๑ ราย ตาย ๒๔ ราย

การสอบสวนโรคอาหารเป็นพิษ - จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ได้รายงานการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษ ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วย ๒๔๔ ราย เสียชีวิต ๒ ราย เข้ามายังกองระบาดวิทยา ผู้ป่วยเริ่มป่วยระหว่าง ๒๔ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ ด้วยอาการอุจจาระร่วงส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสวนดอก และโรงพยาบาลจอมทอง แพทย์จากโครงการศึกษาฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง ได้เดินทางไปร่วมสอบสวนโรคใน อีกประมาณ ๓ สัปดาห์ต่อมา

การระบาดเกิดขึ้นใน บ.วังตวง ต.วังตวง อ.จอมทอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขา (ประชากร ๔๑๓ คน) เริ่มต้นเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ได้มีการฆ่าและควายนัวหนึ่ง ซึ่งตกไปในลำธารและซาทัก นำเนื้อออกขายภายในหมู่บ้าน การสอบสวนโรคโดยใช้แบบสอบถามถามชาวบ้าน ๒๖๘ คน (๖๕ % ของทั้งหมด) พบว่า ๙๒ % ของผู้ที่กินเนื้อดิบ มีอาการป่วยด้วยอาการอุจจาระร่วง ในขณะที่เพียง ๕ % ของผู้ที่ไม่ได้กินเนื้อมีอาการป่วยด้วยอาการอุจจาระร่วง ($P < ๐.๐๐๑$) เนื่องดังกล่าวถูกนำมาทำอาหารทั้งในวันที่ ๒๔ และ ๒๕ พฤษภาคม อัตราป่วยตามวันที่กินจะเป็น ๗๒ % และ ๘๖ % ตามลำดับ ระยะฟักตัวของผู้ป่วยนับตั้งแต่เริ่มกินจนเริ่มมีอาการอุจจาระร่วงตั้งแต่ ๔ - ๓๓ ชั่วโมง ส่วนใหญ่ภายใน ๘ - ๑๖ ชั่วโมง ผู้ป่วยจะมีอาการป่วยตั้งแต่ ๑ - ๕ วัน

ผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสวนดอก ได้รับการตรวจอุจจาระรวม ๓๘ ราย ๑๔ ราย ในจำนวนนี้ (๓๗ %) positive สำหรับ Salmonella hvittingfoss ในระหว่างการสอบสวนโรคซึ่งเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ เดือนหลังจากการระบาดได้เก็บตัวอย่างอุจจาระ จากชาวบ้านในหมู่บ้าน ส่งตรวจเพิ่มเติมอีก ๘๑ ราย พบ S.hvettingfoss ๑๐ ราย ๗ ใน ๑๐ ราย มีประวัติกินเนื้อดิบและมีอาการอุจจาระร่วงในช่วงนี้ด้วย อีก ๑ ราย กินเนื้อสุกและไม่มีอาการป่วย ส่วน ๒ ราย ที่เหลือไม่ได้กินเนื้อและไม่ได้ป่วย

สำหรับผู้เสียชีวิต ๒ ราย รายหนึ่งเป็นหญิง อายุ ๓๔ ปี เสียชีวิตก่อนได้รับการรักษาในโรงพยาบาล เข้าใจว่าเนื่องจากปัญหา dehydration อีกหนึ่งรายเป็นเด็กชาย อายุ ๑๑ ปี เสียชีวิตในโรงพยาบาล

พร้อม ๆ กับการสอบสวนโรค ได้ให้สุขศึกษาและคำแนะนำในหมู่บ้าน ควรจะกินอาหารหลังจากที่ปรุงสุกดีแล้ว และไม่ควรมำเนื้อจากสัตว์ที่มีอาการป่วยมาทำเป็นอาหารขณะเดียวกันได้แนะนำเจ้าหน้าที่ในจังหวัดเกี่ยวกับการกระจายและการสอนวิธีใช้ของ ORS (oral rehydration salt) ในกลุ่มชาวบ้านหมู่บ้านนี้ เพื่อป้องกันภาวะขาดน้ำจากอาการอุจจาระร่วงที่จะเกิดขึ้นอีก

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่,
ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง, โครงการศึกษาและ
ฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

การสำรวจหาจำนวนสุนัขที่มีเจ้าของ, ประเทศไทย, ๒๕๒๒-๒๕๒๓

ใน พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ศ.๒๕๒๓ โครงการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ดำเนินการ
 สุ่มสำรวจหาจำนวนสุนัขที่มีเจ้าของตามบ้านใน ๑๗ จังหวัด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างและคัด
 เลือก ๑ เขต คือ กรุงเทพมหานคร การสุ่มสำรวจในจังหวัดนั้นได้ขอความร่วมมือจาก
 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย หรือสำนักงานผดุงครรภ์ ช่วยสำรวจโดยการสอบ
 ถามตามบ้านตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึง ๕๐ ของแต่ละหมู่บ้าน พร้อมกันนั้นถ้ามีวัดอยู่ในเขตใกล้เคียงก็ขอให้สอบถามจำนวนสุนัขเลี้ยงของวัดนั้น ๆ ด้วย ผลของการสุ่มสำรวจใน ๑๗ จังหวัด
 ได้จำนวน ๔๕,๙๗๘ หลังคาเรือน จำนวนสุนัขตัวผู้ ๔๒,๒๘๕ ตัว ตัวเมีย ๓๐,๑๖๑ ตัว
 รวมทั้งสิ้น ๗๒,๔๔๖ ตัว ค่าเฉลี่ยของสุนัข ๑.๕๘ ต่อ ๑ หลังคาเรือน สำรวจวัดได้ ๕๗๕ วัด
 มีสุนัขตัวผู้ ๒,๓๐๐ ตัว ตัวเมีย ๑,๙๙๖ ตัว รวมสุนัข ๔,๒๙๖ ตัว ค่าเฉลี่ยต่อวัด ๑ วัด
 มีสุนัข ๗.๔๗ ตัว หลังจากการสุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นก็ได้ทำการสำรวจซ้ำเพื่อหาความคลาด
 เคลื่อน เนื่องจากงบประมาณจำกัด ได้ทำการตรวจสอบซ้ำได้ ๔ จังหวัด ซึ่งผลปรากฏว่าการ
 สำรวจโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่จากฝ่ายโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน สำรวจ
 ได้ผลใกล้เคียงกัน คือประมาณ ๑.๕๘ ตัว ต่อ ๑ หลังคาเรือน การคำนวณหาจำนวนสุนัข
 ของจังหวัดโดยใช้ค่าเฉลี่ย ๑.๕๘ ไปคูณจำนวนหลังคาเรือนที่มีอยู่ ถ้ามีหมู่บ้านอิสลามก็หัก
 หมู่บ้านอิสลามออก ปรากฏว่าจากการสำรวจโดยวิธีนี้ จำนวนสุนัขที่มีอยู่ในช่วงการสำรวจใน
 ๗๑ จังหวัด ยกเว้นเขตกรุงเทพมหานครมีสุนัขที่มีเจ้าของประมาณ ๔,๘๒๗,๕๕๑ ตัว จำนวน
 สุนัขวัด ๑๙๕,๕๖๕ ตัว รวมทั้งสิ้น ๕,๐๒๓,๑๑๖ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการสำรวจสุนัขมี
 เจ้าของทุกเขต (บ้านและวัด) ได้ ๗๖๑,๕๔๗ ตัว รวมทั้งสิ้นมีสุนัขทั่วประเทศ ๕,๗๘๔,๐๖๓ ตัว
 ผลพลอยได้-ในการสำรวจครั้งนี้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในเขตกรุงเทพมหานครประชาชนไม่นิยม
 เลี้ยงสุนัขซึ่งแตกต่างกว่าบ้านในชนบท ซึ่งเลี้ยงสุนัขกันทุกบ้านที่สำรวจ และถ้าจะเลี้ยง ชอบ
 เลี้ยงสุนัขตัวผู้

(บทคัดย่อ)

ภัทรพร ชำนาญกิจ, วราห์ มีสมบุรณ์, พล้ายงค์ สการะเศรณี,
 อภิรมย์ พารักษา กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ
 กระทรวงสาธารณสุข